

Söyleşi Interview

YORT KİTAP İLE TÜRKİYE'DE SİNEMA YAYINCILIĞI ÜZERİNE Ahmet Gürata

Öz

Sinema ve film araştırmaları üzerine yayımlanan kitapların sayısı her geçen gün artmakta ve böylece sinema olgusu çeşitli boyutlarıyla açılmakta. Yort Kitap, yayımladığı Nicholas Rombes'in *10/40/70: Dijital Film Kuramı Çağında Kısıtlamanın Özgürleştiriciliği*, Frank Kessler, Timothy Barnard, Laurent Le Forestier'in *Mizansen/Dekupaj/Montaj*, Harun Farocki'nin *İmajlarla Düşünmek*, André Gaudreault, Philippe Marion'un *Kinematik Dönemeç: On Sorunda Filmin Dijital Çağı* ve Girish Shambu'nun *Yeni Sinefili* adlı kitaplarıyla dikkat çeken bir yayınevi. Türkçe sinema literatürüne büyük katkı yapan Yort Kitap'ın yayın ekibinden Bilge Demirtaş, Can Gündüz ve Osman Şişman ile yapılan bu söyleşi, hem bu kitaplar hakkında açıklayıcı bilgiler içeriyor ve hem de okurlara yeni kitapların müjdesini veriyor. Söyleşi, sinema kitaplarının salt teknik ya da mekanik bir boyutu olmadığını, güncel düşünceyle yoğrulmuş serinin sinema kitaplarının nasıl da yeni ve yaratıcı düşünme biçimlerini kışkırttığını vurguluyor. Böylece sinema-film-ekran çalışmaları alanlarındaki yönelimler hakkında da bir fikir veriyor.

Anahtar Sözcükler: Yort Kitap, sinema yayıncılığı, sinema kuramları, film çalışmaları, sinema.

Geliş Tarihi | Received: 20.07.2021 • Kabul Tarihi | Accepted: 15.08.2021

Doç. Dr., Senior visiting Scholar at Stockholm University Institute for Turkish Studies
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2092-9426> - E-Posta: ahmetgurata@gmail.com

ON CINEMA PUBLISHING IN TURKEY, WITH YORT KITAP

Abstract

Every day brings with it the publication of new books that expand the horizons of the field of cinema and film studies. In Turkey, one of the major publishers in the field is Yort Kitap. With a lengthy catalogue of titles—including Turkish translations of Nicholas Rombes's *10/40/70: Constraint as Liberation in the Era of Digital Film Theory*; Frank Kessler, Timothy Barnard, and Laurent Le Forestier's *Montage, Découpage, Mise en scène: Essays on Film Form*; André Gaudreault and Philippe Marion's *The Kinematic Turn: Film in the Digital Era and Its Ten Problems*; and Girish Shambu's *The New Cinephilia*; as well as a collection of Harun Farocki's essays compiled and published in Turkish under the title *İmajlarla Düşünmek* (Thinking in images)—Yort Kitap has made major contributions to the study of film in Turkey. In this interview, Yort editors Bilge Demirtaş, Can Gündüz, and Osman Şişman talk about these books and about the new books they have on the way. The editors explain that the range of books in the field is not confined to technical manuals. The books they publish, they explain, grapple with contemporary issues and have given rise to a range of new and creative approaches in film studies. And in their discussion of these, the editors inform readers of some of the major new trends emerging in the field.

Keywords: Yort Kitap, cinema publishing, cinema theories, film studies, cinema.

Yayın dünyasına 2019'da giren Yort Kitap, son yıllarda sinema kuramı alanında ses getiren bir dizi önemli yapıtı Türkçeye kazandırdı. Özenli çevirileri ve yayımladıkları metinleri Türkiye'deki okuyucu kitlesine yönelik bir çerçeve içine oturtma çabaları, Yort Kitap'ı özel kılan unsurlardan sadece birkaçı... Yort'un giderek genişleyen sinema serisinden Girish Shambu imzalı *Yeni Sinefili*'yi geçen sayımızda sevgili editörümüz Hasan Akbulut tanıtmıştı okurlara. Aynı seriden değerlendirmek ve tanıtmak istediğimiz kitapların sayısı arttıkça, toplu bir değerlendirmenin daha pratik ve uygun olacağına karar verdik. Aynı zamanda, bu önemli girişimin ardındaki çaba ve emeği de daha yakından tanımak arzusundaydık. Bunun üzerine, Yort Kitap ekibinden Bilge Demirtaş, Can Gündüz, Osman Şişman'ın kapısını çaldık. Karşılıklı e-postalar üzerinden ilerleyen bir söyleşi gerçekleştirdik. Yalnızca sinema değil, güncel düşünce ve edebiyat kitaplarıyla da dikkat çeken Eskişehir merkezli Yort Kitap, akademi içindeki ve dışındaki tüm sinemaseverler için de bir umut hikâyesi...

Dilerseniz yola çıkış hikayenizle başlayalım. Anladığım kadarıyla bir yayınevi fikri uzun zamandır kafanızdaydı. Nasıl gerçeğe dönüştü?

Üniversite yıllarından beri süren dostluğumuz, rastlantının tuhaf ve hoş bir cilvesiyle (ailelerimizin sayfiye komşuluğuyla), bir arada daha fazla vakit geçirebilmemizle, küçük işbirliklerine evrildi. Yort fikri, uzun yaz sohbetlerinde belirlemeye başladı; bir gün birlikte yüzerken bir öneriye dönüştü: "Bir yayınevi mi kursak?" Mesleki ve maddi imkânların oluşması, neşeli bir hayalden gerçeğe dönüşmesi, bir hayli vakit aldı. İlk kez bahsi geçtikten dört-beş yıl sonra kuruldu Yort. Tabii bu süre boş geçmedi: Adını koyduk; kitap listesi oluşturduk; yurt dışındaki küçük bağımsız yayınevleriyle, yazarlarla yazıştık. Sonunda, 2019 Kasım'ında ilk dört metnimizi yayımladık.

Yort birçok anlamda farklı bir yayınevi. Çıkış süreci de öyle oldu. Maddi kaynak yaratmak için bir kitlesel fonlama kampanyasından yararlandınız. Bunun özellikle okurlarla kurduğunuz ilişki açısından etkisi ne oldu?

Maddi imkanların oluşması dediğimiz aslında bu: Hazırlıkları yaparken muhasebenin pek hoş bir tablo sunmadığını çabucak idrak ettik. Bir dostumuzun önerisiyle, hiç bilmediğimiz bir işe girişerek kitlesel fonlama

kampanyası düzenledik ve ilk kitaplarımızı dostlarımızın, müstakbel okurlarımızın, en çok da *Bir Kültür* adlı kurumun desteğiyle yayımlayabildik. Hepsine müteşekkirimiz. Yort'un listesi geniş bir kitleye hitap etmiyor. Buna rağmen, ortada henüz ihtirasımızdan başka pek bir şey yokken bu kadar kişinin bizi desteklemesi hem şaşırtıcı hem de sevindiriciydi. İlk destekçilerimiz, sonraki metinlerimizin de takipçileri, okurları, kimi zaman da yazarları, çevirmenleri, düzeltmenleri oldular.

Biraz da yayın politikanızdan söz edelim. Yola çıkarken hangi alanlarda kitap yayınlamayı düşünüyordunuz? İki yıllık süreçte yayın politikanız nasıl şekillendi?

Çekirdek ekibimizin ortak ilgi alanları güncel düşünce, sinema kuramı ve tasarım. İlk iki yılda bu alanın dışına sadece birkaç edebi metinle çıktık. Çok sevdiğimiz birkaç küçük kitabı çok sevdiğimiz tercümelemlerle yayımladık. Roza Hakmen, Georges Rodenbach'ın *Ölü Brugge'sini*, Armağan Ekici de Anne Carson'un *Albertine Temrini*'ni tercüme ettiler Yort için. Norveç'te yaşan arkadaşımız Eren İnan Canpolat da Norveç edebiyatının en önemli yazarlarından Kjell Askildsen'in *Thomas F'nin Kamuya Açık Son Notları*'nı çevirdi.

Bildiğim kadarıyla sadece bir yayınevi olmayı planlamıyordunuz. Gündeminizde film gösterimi gibi etkinlikler de vardı. Yort'un yayın dışında da etkinlikleri olacak mı?

Sinemaya dair metinler yayımlayıp film göstermeyi hayal etmemek olur mu hiç? Seminerlerle, tartışmalarla desteklenecek bir Harun Farocki toplu gösterimi hayal ettik; metinlerini yayımladığımız filozoflarla söyleşiler gerçekleştirilmeyi planladık; ama tüm dünyayı sarsan süreç, Yort'un mekansallaşmasını, insanları bir araya getirmesini geciktirdi. Çevrimiçi söyleşiler ve atölyelerle başlattığımız etkinlikler önümüzdeki günden itibaren Eskişehir'de kurduğumuz bir inisiyatif marifetiyle mekanını bulacak. Mimar, müzisyen ve ressam dostlarımızla kurduğumuz O.P. XI'de Yort'un güzergahını genişletmeyi deneyeceğiz.

İşin lojistik kısmıyla da ilgili bizi bilgilendirebilir misiniz? Ekonominin son derece istikrarsız olduğu ve kâğıt üretilmeyen bir ülkede yayıncılık ne anlama geliyor?

Öngördüğümüzden çok daha fazla sermaye ve emek istiyor küçük bir yayınevini sürdürmek. Kitap dağıtım ve satış mekanizması küçük yayınevlerinin görünürlüğünü ve sürdürülebilirliğini imkansıza yakın kılıyor. Başta dediğimiz şey hâlâ geçerli: Elimizde ihtirasımızdan başka bir şey

yok. Birkaç kişinin emeğiyle, zorlukla yürütüyoruz Yort'u.

Yort'un yayın dünyasına getirdiği yeniliklerden biri de açık erişim ve dayanışma esasına dayalı bir paylaşım kültürü. Bu konuda neler söylemek istersiniz? Ne tür tepkiler aldınız?

Açık erişim, okurluk deneyimimizde hayranlık duyduğumuz, yayınevimizde gerçekleştirmeyi hayal ettiğimiz bir şeydi. Metinlerimizin büyük kısmı özgün dillerinde açık erişime sunulmuş metinler. Hem onların, hem de sonradan telifini aldığımız başka metinlerin tercümelerini yazarlarının ve yayınevlerinin onayıyla açık erişime açtık. Güncel metinlere herkesin erişebilmesini, siyasi bir ufkun küçük parçaları olarak görüyoruz. Kitapların elektronik kopyalarını satmamızı önerenler oldu. Biz, dileyenleri açık erişime katkıya davet etmekle yetiniyoruz.

Özel olarak sinema yayıncılığına geçecek olursak, esinlendiğiniz, başarılı bulduğunuz örnekler var mı? Yayın politikanızı nasıl belirliyorsunuz?

Yayın politikamıza ışık tutabilecek bazı temel tutumlar hakkında hayli fikir verici olduğu için, serimizin ilk ayağını oluşturan kitapların bir kısmını edindiğimiz Kanadalı Caboose yayıneviyle, özellikle de yayınevinin sahibi ve aynı zamanda kırk kırk yaran bir film tarihçisi ve çevirmen olan Timothy Barnard ile karşılaşmamıza değinebiliriz. Çünkü, Timothy 2015 yılında kitap sipariş etmek için yazışmamız vesilesiyle ilk tanışmamızdan bu yana, giderek kendimize çok yakın bulduğumuz, ilham aldığımız biri oldu. Bizi en çok etkileyen yanı, sonradan bizim için de olduğu gibi, özellikle kendi okumak istediği kitapları —ya bu metinler İngilizcede bulunmadığı ya da o, bulunanları beğenmediği için— bir çevirmen olarak kendi diline kazandırma endişesiyle giriştiği yolda, sonunda kendi yayınevini kurmuş birisi olmasıydı. Çeviriden düzeltiye, dizgiden matbaya tüm işlerin altından tek başına kalkmaya çalışan ve bunu da iyi kötü başarmış bir deliyle karşı karşıya olduğumuzu görünce çok sevinmiştik. Kitaplar geldiğinde de güncel ve doyurucu bir içeriğin yanı sıra, yıllardır eksikliğini çektiğimiz bir titizlikte, konuların kuramsal ağırlıklarının ardına saklanmayan, anlaşılır olmayı önemseyen, entelektüel tartışmayı samimi bir biçimde çoğaltmayı arzulayan işler oldukları dikkatimizi çekti. Burada Timothy'den bize geçen en önemli duygulanım, kendisinin değme akademisyenlere taş çıkartan ciddiyette araştırmalar yürütmekte olan sinema tutkunu birisi olarak çeviri ve yayıncılık işine yüklediği misyondu büyük ihtimalle. Dolayısıyla, seçtiğimiz kitaplar bir yandan elbet-

te hâlâ akademik geçmişlerimiz ve entelektüel birikimlerimizle birlikte gelişmiş olan ilgilerimizle belirleniyor, diğer yandansa Timothy Barnard örneğinde olduğu gibi, iyi karşılaşmalar yaşama arayışımızla birlikte biraz da sezgisel olarak, el yordamıyla şekilleniyor.

Türkiye'deki sinema kültürüyle ilgili gözlemlerinizi neler?

Üniversite yıllarımızda ancak Sinematek gösterimlerinde izleyebildiğimiz bağımsız sinema örneklerinin çeşitli festivaller ve MUBI gibi platformlar marifetiyle kolay erişilebilir hale gelmiş olması, sinema üzerine düşünmeye meyyal insanların evrenini genişletiyor. *Yeni Sinefili* adlı kitabında Girish Shambu'nun dikkat çektiği üzere, sinema üzerine düşünme ve bu düşünceleri paylaşma, daha derinlikli ve hacimli bir tartışma sahasını inşa etme süreci, internet sayesinde pek çok katılımcının katkısıyla ilerliyor. Fikir üretiminin demokratikleşmesi, umut verici görünüyor.

Öte yandan, Türkçede sinemaya dair popüler ve kuramsal külliyata irili ufaklı katkı yapmakta olan pek çok yayınevi, dergi ve çevre var... Daha fazlası, ancak sinema, televizyon, dijital platform, dizi vs. sektöründe harcanan kaynaklardan, bu alandaki yayıncılığı destekleyecek bir pay ayrılabilmesiyle mümkün görünüyor. Kendi yağında kavru olarak üretilecek işlerin devamının gelmesi, ancak bu tür kurumsal desteklerle mümkün. Ama okur kitlesinin hacmi izleyici kitlesininkiyle kıyaslanabilecek halde olmadığından, pek mümkün görünmüyor bu destek.

Yort sinema serisi, şimdiden beş kitaba ulaştı, yenileri de yolda. Bunları tek tek ele alalım istiyorum. Dilerseniz Mizansen/Dekupaj/Montaj (Frank Kessler, Timothy Barnard, Laurent Le Forestier) ile başlayalım.

İngilizceye yaklaşık elli yıl önce çevrilmiş olmasına rağmen Timothy'nin çevirisinden hiç hazzetmediği kitapların başında meğer Andre Bazin'in *Sinema Nedir?*'i geliyormuş. Kitabın İngilizcesindeki terminolojik sorunlar uykularını artık ne kadar kaçırmışsa, Timothy yemiyor içmiyor, Kanada'nın telif yasaları konusundaki avantajını da kullanarak, telifi boşa çıkar çıkmaz kitabı alıp çeviriyor. Yayınevini sırf bu kitabı doğru düzgün basmak için bile kurmuş olabilir. O esnada bir yandan da Bazin çevirirken karşılaştığı ve dilden dile çevrilirken resmen izi silinmiş olan "deku-paj" kavramının sunduğu özgün vakaya adeta bir dedektif gibi eğilerek, bir bakıma meçhule karışmış bu kavramın entelektüel itibarını geri iade etme derdine düştüğü bir kitap çalışmasına giriyor.

2015 yılında Yort Kitap henüz rüşeym halindeyken, Caboose'dan tek ki-

tap halinde çıkmış olan *Dekupaj*'ı alıp okumuş, sonrasında da Timothy'ye kitabı ileride Türkçeye çevirmek isteyebileceğimizi dile getirmiştik. Kendisi buna ilk başta çok şaşırılmıştı ve uluslararası sinema terminolojisinin İngilizceye tercüme sorunlarına odaklanan bir kitabın, İngilizce dışında bir dilde basılmasını hiç aklından geçirmemiş olduğunu ifade etmişti bize. Aslında bu itirafı bile, kitabını yayımlatmış olmanın taze mutluluğunu yaşayan bir yazardan, onun ekmeğini yeme peşinde olması beklenen bir "yayınevi sahibi" olmaya geçiş sürecini henüz tamamlamamış olduğunu gösteriyordu. O yazışmadan beş yıl sonra Yort Kitap kurulduğunda, sinema serisinde mutlaka yer almaları gerektiğini düşündüğümüz Caboose kitaplarından bir seçki için kendisiyle tekrar temasa geçtiğimizde *Dekupaj* kitabının bir nevi yeniden doğum sürecinde olduğunu öğrendik. Aradan geçen sürede Timothy boş durmamış, kişisel davası haline getirdiği *Dekupaj* vakasını kavramın özgüllüğünün daha iyi ayırdına varılacağı bir "üçü bir arada" kitap projesine evriltmişti. Zira "Dekupaj", ayrı ayrı "Mizansen" ve "Montaj"ın her ikisiyle de film yapım süreçlerinde iç içe geçmekte, kuramsal tartışmalarda bu kavramlarla karıştırılmaktaydı. Frank Kessler'in *Mizansen* kitabı önceden yine Caboose'dan tek kitap olarak çıkmıştı, ancak Timothy ondan da bu yeni kitap projesine yönelik bir revizyon talep etmişti. Laurent Le Forrestier'den ise *Montaj*'ı tamamen bu sorunsala katkı koyacak biçimde baştan sipariş etmişti. Kendisi de *Dekupaj* metnini epey geliştirmiş, hatta geliştirmeye son dakikaya kadar devam etmekteydi. Bu nedenle, Caboose'un kitabı İngilizce baskıya hazırlama süreci, bizim çeviri sürecimizle neredeyse eş zamanlı olarak tamamlanmış oldu. Bu "üçü bir arada" kitabın en önemli özelliği, çeviribilimsel bir duyarlılıktan hareketle, merkezinde dekupajın olduğu bu üç kavram/pratiğin yirminci yüzyıl boyunca Fransa, Almanya, İngiltere, Macaristan ve Sovyetler Birliği gibi farklı ülkelerin sinema kuramı ortamlarında alımlandıkları bağlamlara, bu bağlamlar arası alışverişlere ışık tutan, çok sıkı dokunmuş, ancak gayet anlaşılır bir tartışma sunuyor olmasıdır diyebiliriz. Önümüzdeki günlerde Timothy Barnard ile bu kitap projesi ve kendisinin diğer kuramsal ilgileri üzerine bir söyleşi yapmayı da planlıyoruz.

Bu söyleşiyi merakla bekleyeceğiz. Bu arada küçük de bir not düşelim: Hugh Gray'in tartışmalı Bazin çevirisi What is Cinema?'nın (Sinema Nedir?) ilk cildi 1967'de, ikinci cildi ise 1971'de basılmış. Nijat Özön'ün Bazin'in Fransızca dört cilt olarak basılan kitabından yaptığı seçki Çağdaş Sinemanın Sorunları ise, İngilizce çeviriden bir yıl önce 1966'da

yaayınılıyor. Buradan hareketle, o dönemde Türkiye'deki sinema kültürünün Anglosakson dünyanın bile ilerisinde olduğunu öne süremeyiz ama 1960'larda oldukça canlı bir yayın dünyası olduğu görülüyor. Belki bir gün Sinema Nedir?'in bütünü de Türkçede okuma olanağına kavuşuruz.

Buradan André Gaudreault ve Philippe Marion imzalı Kinematik Dönemeç: On Sorunda Filmin Dijital Çağı'na geçelim. Onun seçimi nasıl oldu?

Bu da telifini Caboose'dan aldığımız kitaplardan bir diğeri. Bu kitap *Mizansen/Dekupaj/Montaj*'ın da kısmen girdiği bir konuyu, sinemanın başka mecralarla olan alışverişi sorunsalını ele alıyor. Tabii, artık yirmi birinci yüzyıldaız ve tüm kültürel biçimler gibi sinema da dijital teknolojilerin getirdiği hızlı dönüşümler karşısında kendisini sinema yapan şeyin ne olduğunu tekrardan sorgulamaya çalışıyor. Bunu yapabilmek içinse yazarlar şimdiye kadar başvurulmuş kategorizasyonlardan farklı bir yol izleyerek "kültürel seriler" gözlemlemeye dayalı bir yöntemle çıkageliyorlar.

İlk basımı 2012 olan kitabın bu son basımında yazarlarla gerçekleştirilmiş oldukça uzun bir söyleşi de yer alıyor. Burada yaklaşımlarının sinemanın içinde bulunduğu güncel durumu ele almada ne derece etkili olabildiğini değerlendirme fırsatı bulmuşlar, yani kitabın bir nevi eleştirisini ilk elden yaparak yeni teknolojik ve kültürel durumlar karşısında tartışmalarını güncelleştirmişler. "Kültürel seriler" yaklaşımında bizi cezbeden şey, süregiden "post-medya" tartışmalarına, yani dijitalleşmenin mecraların yerleşik, kurumsal biçimleri arasındaki sınırları darıadağın etmesi durumu karşısında nasıl bir düşünsel tutum içine girilmesi gerektiğine dair, esas meseleye ilişkin, doğru ipuçları yakalamayı gösteren bir yaklaşım olması. Bu bakımdan "kültürel seri" yaklaşımının güçlü bir arkeolojik araç sunduğunu ileri sürüyor yazarlar. Örneğin mecralar arasındaki sınırların gözenekli hale gelmesiyle birlikte krizde olduğunu düşündüğümüz "sinema" tam olarak hangi sinema? Krizde olan belki de yalnızca "ünlü-yönetmenlerin-çektığı-meşhur-oyuncuların-oynadığı-hikayeler-anlatan-ve-sinema-salonlarında-izlenen-sinema" gibi... Yine bu yaklaşımın gösterdiği gibi sinema dijitalleşmeyle birlikte giderek "animasyon"a özgü bir kültürel seri içinde değerlendirilmesi gerekeceği bir biçim almakta. Bu bakımdan da günümüzde sinemanın soykütüğünü çıkarırken "animasyon" ile birlikte ortaya çıktığı ilk döneme bakarak, ona dayatılmış olan zorunlulukları ve kaçan özgürlük fırsatlarını görüp bunları tekrar değerlendirmeye çalışmak, nostaljik bir tutumla yasını

tutmaya hazırlanmaktan daha sağlıklı bir psikolojiye sevk ediyor "sine-maseverler"i.

Girish Shambu'nun Yeni Sinefili'sini dergimizin geçen sayısında kapsamlı bir şekilde ele almaya çalıştık. Bu kitapla ilgili siz neler söylemek istersiniz?

Dijital ile hayatımıza giren yenilikleri —ne yücelterek, ne de peşinen cephe alarak— kendi özgünlüğü içinde değerlendirmeye çalışan bir tavır, Girish Shambu'nun *Yeni Sinefili* kitabında da karşımıza çıkıyor. Zaten Caboose kitaplarından seçtiğimiz kitapların yazarları arasında gerçek hayatta da bir tanışıklık ve süregiden bir alışveriş olduğunu görüyoruz; bu bakımdan bastığımız kitaplar birbirleriyle diyalog halindedir, içinde bulunduğumuz dönemin ortak dertlerine farklı ilgiler doğrultusunda yaklaşan kavrayışlar sunuyorlar. *Yeni Sinefili*'de bu sefer de sinemanın "arz" kısmından "talep" kısmına kamerayı çeviriyor Shambu. Sinemanın yirminci yüzyıl boyunca sunduğu seyirlik özelliği karşısında geliştirilen seyirci/eleştirmen tavırlarının içinde bulunduğumuz dönemde nasıl bir dönüşüm geçirdiğini tartışıyor. Kitapta bizi etkileyen tutumu, kendisi Serge Daney'e atıfla şöyle özetliyor: "Sinefili hiçbir zaman sadece filmlere duyulan bir tutkudan ibaret değil, aslında mesele filmler vesilesiyle bağlandığımız dünya, bu dünyayla bağlantılarımızı kuvvetlendirebilmemiz". Sinemanın dünyanın büyüsunü aktarmaya, içinde bulunduğu zor gerçeklikle birlikte devam etmesi için yapması gerekenler, pek çok güncel tartışma platformuyla ilişkide ele alınıyor kitapta. *Kinematik Dönemeç*'te olduğu gibi, bu kitapta da yazarın görüşlerinin üzerinden geçmesine imkân veren bir ek kısım var.

Timothy Barnard'ın bu kitapları ve tartışmalarını yazarlarıyla süregiden bir diyalog içerisinde güncel tutma tavrını çok takdir ediyoruz. Çünkü içinde bulunduğumuz dünya son yıllarda çok büyük sürprizlere gebe. Ve elimize aldığımız her kitapta, yazarlar şu olaydan sonra ne düşünürlerdi, bu yaklaşımları bu duruma nasıl uyarlanırdı diye düşünmeden edemiyoruz. Bunu farklı bir kitap içinde değil de, aynı kitabın genişletilmiş baskısı olarak yapmak da bilinçli bir tercih gibimize geliyor. Yazarın sözüne sadakatini tartan ve sözün belleğini tutan bir yayıncılık tavrı bu.

10/40/70: Dijital Film Kuramı Çağında Kısıtlamanın Özgürleştiriciliği kitabına geçelim...

Nicholas Rombes'un *10/40/70*'i çok ilginç bir metin. Dijital gereçlerin sunduğu olanaklarla filmlerin durdurulabildiği, istendiği yerden başla-

nararak tekrar tekrar farklı hızlarda izlenebildiği, istendiğinde herhangi bir kısmına geri dönülebildiği bir çağda, sinema eleştirisini radikal bir yorumlama oyununa dönüştürüyor Rombes. Seçtiği on sekiz filmin, bir müzik videosunun ve bir kitabın içinden onuncu, kırkıncı ve yetmişinci dakikalardaki birer kareyi (video ve kitapta da bu oranlara denk düşün saniye ve sayfa numarasındaki içerikleri) yapıtın tümünü okumanın anahtarı olarak kullanıyor. Kendisi, Roland Barthes'ın "üçüncü anlam" kavramından ilham aldığını söylüyor; film karelerine, ne bir fotoğraf ne de hareketli görüntü olan melez bir anlam yığını olarak bakıyor ve çok özgün bir yorum üretiyor. Biz biraz *Oulipo* tadı da yakaladık, bu kısıtlamalı yazma tarzında. Kitabı çok samimi kılan bir şey daha var: Bahsi geçen çözümlenmelerin arasında, kendi tekinsiz deneyimlerini de birer sekans edasıyla aktarıyor, yazar. Sinemaseverlerin de bizim kadar keyif alarak okumasını umduğumuz bir metin bu. Nicholas Rombes, metnin Türkçesinin yayımlanmasından ötürü duyduğu sevinçle, bu yöntemi Türkiye'de üretilmiş bir film üzerinde deneyeceğimiz bir atölye çalışması önerdi. Muhtemelen önümüzdeki Eylül ayında bu atölyeyi gerçekleştireceğiz. Heyecanlıyız!

Kişisel olarak beni en çok heyecanlandıran kitaplardan biri Harun Farocki'nin yazılarını bir araya getiren İmajlarla Düşünmek...

Harun Farocki, imajlar marifetiyle düşünmeyle ve imaj arşivlerinin potansiyel siyasetiyle ilgili hayli zihin açıcı işlerinden ötürü uzun süredir takip ettiğimiz bir düşünür. Arkadaşımız Erdem Üngür'ün tercüme ettiği *İmajlarla Düşünmek* başlıklı derlemeyi, Harun Farocki Enstitüsü'nden Antje Ehmann'ın ve Volker Pantenburg'un büyük yardımı ve Goethe Institut'un desteğiyle yayımladık. Bu derleme, Farocki'nin 1970'lerden 2000'lere dek yayınladığı pek çok yazısını bir araya getiriyor. Farocki'nin düşüncesine, ürettiği video-denemelerin evrenine bir giriş mahiyetinde, Türkçedeki ilk derleme. Sizin Farocki ile yaptığımız bir söyleşiyi ve bir yazınızı da içeriyor, kitap. Belki sizin de söylemek istediğiniz bir şeyler vardır...

İnsanın hayatında önemini sonradan idrak ettiği bazı önemli anlar vardır. Sanırım, 2010'da Ankara'da bir grup sinemasever olarak Harun Farocki'yle geçirdiğimiz birkaç gün de onlardan biri... Ege Berensel'in girişimiyle Ankara Film Festivali'nde gerçekleşen toplu gösterim, bu önemli düşünür ve sanatçıyı tanımamız açısından eşsiz bir fırsattı. Gündüzleri Alman Kültür Merkezi'nin salonunda filmlerinin gösterimleriyle başlayan sohbetler, dışarıda gece geç saatlere kadar devam edi-

yordu. Tahmin edebileceğiniz gibi, son derece yoğun, müthiş esinleyici ve dönüştürücü bir deneyimdi. Aynı zamanda, düşünce pratiği ile santsal üretim süreci arasındaki bağlantıyı daha yakından tanımamıza olanak sağladı.

Bilindiği gibi, Farocki için yazı yazmak ile film yapmak aynı zamanda birbirini tamamlayan süreçler. Kendi deyişiyle, "kurgu masasında yazı yazarken, yazı masasında kurgu stratejisini oluşturuyor". İmajlarla Düşünmek'te bir araya gelen yazıların bir kısmı, Farocki filmlerini anlamamız için birer anahtar sunuyor. Ama bunun da ötesinde, sinemaya ve içinde yaşadığımız dünyaya dair daha derinlikli düşünmek için keyifli bir kılavuz bu kitap. Bu vesileyle, Esen Tan, Deniz Tortum ve Emre Yeksan'ın İmajlarla Düşünmek'i farklı yönleriyle ele alan söyleşilerini de tavsiye etmeyi unutmayalım. ("İmajlarla Düşünmek: Harun Farocki", Kiraathane: <https://www.youtube.com/watch?v=I9a5a4mQTW8>)

Adet olduğu üzere, sırada bekleyenleri soralım...

İki sinema kitabı daha hazır olmak üzere: Metahaven kolektifinin Digital Tarkovsky adlı kitabını Aslı Aksoy Bayer'in tercümesiyle yayımlayacağız. Rusya'dan Strelka Enstitüsü'nün yayımladığı bu metinde güncel görsel sanat alanında üretim yapan Metahaven, akıllı telefon ve kesintisiz bağlantı çağında görsel malzemelerle olan ilişkimizi bir sinematik deneyim olarak okumayı; hız ve eğlence devrinin zaman algısıyla Tarkovsky'nin yavaşlığını birlikte değerlendirmeyi öneriyor. Nathaniel Dorsky'nin *Devotional Cinema*'sını yayıma hazırlıyoruz. 1960'lardan beri avangart filmler üreten Dorsky'nin metni, Princeton Üniversitesi'nde din ve sinema üzerine verdiği bir dersi temel alıyor. Metni, deneysel yaklaşımlara açık Türkiyeli bir yönetmen olan Deniz Tortum'un tercüme ediyor olmasından ötürü de çok mutluymuz.

Yeni düşünce serisinde iki metin hazırlanmakta: Dan Fox'un *Pretentiousness: Why It Matters*'ı ve Ana Peraica'nın *The Age of Total Images: Disappearance of a Subjective Viewpoint in Post-Digital Photography* adlı metni. İlkinde Fox, pek de hoş bir tınısı olmayan "gösterişçilik" kavramını tarihte, edebiyatta, pop kültürde ve güncel sanatta takip ediyor; uzlaşımı yıkmaya ve ilerici bir moment sağlama potansiyelini olumluyor. İkinci metinde Peraica, dünyanın öznenen azade gereçlerle ve yazılımlarla bü-tünsel imajlarının üretildiği günümüzde hâlâ düzdünyacı fikirlerin nasıl mümkün olduğunu sorguluyor.

2021'in güz aylarında bu metinleri okurlarımıza ulaştırmayı umuyoruz.

*Ağırlıklı olarak sinema serinizden söz ettik. Ama güncel düşünce serisini, hatta edebiyatı da es geçmemek lazım. Örneğin, yazılarında sık sık filmlerden örnekler veren Francesco 'Bifo' Berardi, benim son dönemde sinema konusunda en çok esinlendiğim düşünürlerden biri. Anne Carson'ın *Albertine Temrini*'nin film çözümlemesi için de enfes bir temrin olduğunu düşünürüm hep. Sinema ile güncel düşünce arasındaki bu koşutluğa dair bir şeyler söylemek ister misiniz?*

Aslında, bu seri meselesinde biraz acele ettik galiba. Şimdiye dek karşılaştığımız, takip ettiğimiz neredeyse tüm yayınevlerinin kitapları kategorilere bölünüyor. Seriler dizmek bir yayıncılık geleneği; ama bir yandan da herhalde sektörün faydalı bulduğu bir şey olsa gerek. Biz sektörel trendlerin faydasını görececek bir durumda değiliz; muhtemelen hiçbir zaman da olamayacağız. Bir süredir kurmaca ve kurmaca-dışı gibi iki basit kategorinin bile gereksiz olabileceğini düşünür olduk. Sizin sorunuz da bizi bu fikre çağırıyor yeniden: Carson, *Albertine Temrini*'nde edebiyat eleştirisi mi yapıyor, yoksa Proust'un yapıtına ve hayatına hem hınzır hem şairane bir bakış mı atıyor? 'Bifo', onlarca yıllık otonomcu pratiğine yasladığı düşüncesiyle kolektif ruhun bugün yürürlükte olan marazlarını mı teşhis ediyor, yoksa tüm dünyaya açık algısıyla lirik ve siyasi bir günlük mü tutuyor? Yukarıda da bahsettik, tekrar değinelim: Nicholas Rombes, yeni bir sinema eleştirisine giden yolu, bir yandan Barthes ve *Oulipo* ilhamından, bir yandan da hayli öznel ve tekinsiz deneyiminden müteşekkil taşlarla döşüyor. Hasılı, biz bu metinlerin hepsini şu veya bu koldan birbiriyle akraba buluyoruz. Sinema ile güncel düşünce arasında bir koşutluktan ziyade, iç içe geçmiş akışlar hissediyoruz.